

Pravo držav članic - Madžarska

 Izvirna jezikovna različica te strani [hu](#) je bila pred kratkim spremenjena. To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.

Ta stran vsebuje informacije o pravnem sistemu na Madžarskem.

Pravni viri

I. Hierarhija predpisov

1. Ustavni zakon (Alaptörvény)

Ustavni zakon (ustavni zakon Madžarske, sprejet 25. aprila 2011) je na vrhu hierarhije predpisov Madžarske in vsi drugi zakoni morajo biti skladni z njim. Sprejel ga je **državni zbor** (Országgyűlés), za njegovo **spmembo** pa je potrebna **dvotretjinska večina glasov vseh poslancev** [člen S(2) ustavnega zakona].

Ustavni zakon in njegove prehodne določbe (prehodne določbe ustavnega zakona Madžarske, sprejete 31. decembra 2011) **so začeli veljati 1. januarja 2012.**

Ustavni zakon Madžarske ima **šest oddelkov**: preambulo z naslovom **Volja naroda** ter oddelke z naslovi **Temeljne opredelitve** (členi od A do T), **Svoboda in odgovornost** (členi od I do XXXI), **Država** (členi od 1 do 54), **Posebna pravna ureditev** in **Končne določbe**.

Oddenek z naslovom **Temeljne opredelitve** vsebuje splošne določbe, v njem pa so predpisani:

- oblika ureditve;
- temeljna načela delovanja države;
- prenos nekaterih pristojnosti na Evropsko unijo;
- glavno mesto Madžarske in regionalne upravne enote;
- bistvene določbe o madžarskem državljanstvu in načinih njegove pridobitve;
- uradni jezik, grb, zastava, državna himna, državni prazniki in uradna denarna enota Madžarske;
- položaj ustavnega zakona v madžarskem pravnem sistemu, tj. ustavni zakon je temelj madžarskega pravnega sistema;
- postopek za sprejetje in spremembo ustavnega zakona;
- vrste madžarske zakonodaje;
- več temeljnih načel, vključno s:
 - prepovedjo prevzema in izvrševanja oblasti s silo;
 - odgovornostjo za usodo Madžarov, ki živijo zunaj meja Madžarske;
 - sodelovanjem pri vzpostavljanju evropske enotnosti;
 - varstvom instituta zakonske zveze;
 - zagotavljanjem pogojev za pošteno konkurenco;
 - načelom uravnoteženega, preglednega in vzdržnega upravljanja proračuna;
 - obveznostjo varovanja in ohranjanja naravnih virov;
 - vzpostavljanjem in ohranjanjem miru in varnosti ter prizadevanjem za sodelovanje z vsemi narodi in državami sveta pri doseganju trajnostnega razvoja človeštva.

V oddelku z naslovom **Svoboda in odgovornost** so določene temeljne pravice in obveznosti. Kot **temeljne pravice** so (med drugim) priznane:

- pravica do življenja in človekovega dostojanstva;
- prepoved mučenja, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, suženjstva in trgovine z ljudmi;
- prepoved vseh evgeničnih postopkov in uporabe človeškega telesa ali delov telesa za pridobivanje finančne koristi ter prepoved kloniranja človeka;
- pravica do osebne svobode in varnosti ter določbe, ki zagotavljajo, da se nikomur ne odvzame prostost;
- pravica do svobodnega gibanja in izbire prebivališča;
- pravica do zasebnega in družinskega življenja;
- pravica do varstva osebnih podatkov in dostopa do informacij javnega značaja;
- pravica do svobode misli, vesti in veroizpovedi;
- pravica do mirnega zbiranja;
- pravica do svobode govora;
- pravica do kulturnega udejstvovanja;
- pravica do svobodne izbire dela, zaposlitve in podjetništva;
- pravica do premoženja;
- prepoved izгона madžarskih državljanov z ozemlja Madžarske;
- pravica do azila;
- enakost pred zakonom;
- prepoved diskriminacije;
- prepoved dela otrok;
- pravica do zdravega okolja;
- pravica voliti in kandidirati na volitvah poslancev državnega zbora, lokalnih predstavnikov in županov ter poslancev Evropskega parlamenta;
- pravica, da organi nepristransko, pravično in v razumnem roku obravnavajo zadeve posameznikov;
- pravica vsakega madžarskega državljana, da ga Madžarska zaščiti med bivanjem v tujini;
- v ustavnem zakonu so opredeljene tudi narodne skupnosti in osnovne pravice oseb, zoper katere se začne pregon.

V skladu z ustavnim zakonom si Madžarska med drugim prizadeva tudi:

- zagotoviti socialno varnost vsem svojim državljanom;
- vsakomur zagotoviti dostojno prebivališče in dostop do javnih storitev.

V ustavnem zakonu so določene tudi različne **obveznosti, in sicer**:

- obveznost prispevati k zadovoljevanju skupnih potreb (enaka davčna obravnava);
- obveznost madžarskih državljanov, da branijo svojo domovino.

Oddelek ustavnega zakona z naslovom **Država** vsebuje najbolj temeljna pravila v zvezi z javnimi funkcionarji in najpomembnejšimi institucijami v državi ter določa pravni položaj in naloge:

- državnega zbora;
- predsednika republike;
- vlade;
- avtonomnih regulativnih organov;
- ustavnega sodišča;
- sodstva in tožilstva;

- varuha temeljnih pravic;
- samoupravnih lokalnih skupnosti;
- narodne banke Madžarske;
- državnega urada za revizijo;
- madžarskih oboroženih sil;
- policije in služb državne varnosti;
- državnega referendumu.

Oddelek ustavnega zakona z naslovom **Posebna pravna ureditev** vsebuje pravila, ki urejajo krizno stanje v državi, izredno stanje v državi, preventivno obrambno stanje, stanje ob nepričakovanem napadu in stanje izjemne nevarnosti.

2. Parlamentarni zakoni

Na Madžarskem zakone sprejema **državni zbor**. V skladu z ustavnim zakonom se **pravila o temeljnih pravicah in obveznostih** urejajo z zakoni. Državni zbor sprejema zakone z **navadno večino glasov** (več kot polovica glasov navzočih poslancev), razen tako imenovanih **sistemskih zakonov**, opredeljenih v ustavnem zakonu, ki jih je treba sprejemati in spreminjati z **dvotretjinsko večino glasov navzočih** poslancev državnega zbora.

V skladu z ustavnim zakonom sistemski zakoni urejajo na primer državljanstvo, veroizpovedi, pravice narodnih manjšin, ki živijo na Madžarskem, pravni položaj in prejemke poslancev državnega zbora in predsednika republike, ustavno sodišče, samoupravne lokalne skupnosti, podrobna pravila za uporabo grba in zastave ter določbe o državnih odlikovanjih.

V skladu z ustavnim zakonom je za pooblastilo za priznanje zavezujoče narave ustanovnih pogodb in sprememb pogodb Evropske unije ter za razglasitev vojnega stanja, sklenitev premirja in razglasitev posebne pravne ureditve potrebna dvotretjinska večina glasov vseh poslancev državnega zbora.

Pred sprejetjem zakona XXXI o spremembi ustave iz leta 1989 je lahko predsedniški svet Madžarske izdajal uredbe z zakonsko močjo. S stališča hierarhije predpisov se šteje, da so veljavne uredbe predsedniškega sveta z zakonsko močjo na isti ravni kot zakoni.

3. Uredbe

Ustavni zakon opredeljuje vladne uredbe, uredbe predsednika vlade, ministrske uredbe, uredbe guvernerja narodne banke Madžarske, uredbe predstojnikov avtonomnih regulativnih organov in uredbe samoupravnih lokalnih skupnosti.

Uredbe lahko izdajata tudi državni obrambni svet v kriznem stanju v državi in predsednik republike v izrednem stanju v državi.

3.1 Vladne uredbe

Pristojnost vlade za sprejemanje uredb je lahko **primarna** ali temelji na **zakonskih pooblastilih**. Primarna pristojnost je vzpostavljena s členom 15(3) ustavnega zakona, v katerem je določeno, da lahko vlada v okviru svojih pristojnosti sprejema uredbe v zadevah, ki jih ne urejajo zakoni. Vladne uredbe ne smejo biti v nasprotju z zakoni. To ne omejuje pristojnosti državnega zbora, ki lahko obravnava vsa ureditvena področja, za katera je pristojen.

V skladu z ustavnim zakonom in zakonom CXXX o zakonodaji iz leta 2010 lahko vlada sprejema uredbe za izvajanje zakonov tudi na podlagi posebnega zakonskega pooblastila. V skladu z oddelkom 15(1) zakona o zakonodaji je treba v pooblastilu za sprejemanje izvedbenih predpisov določiti nosilca, predmet in obseg pooblastila. Pooblaščenec pooblastila ne sme prenesti na drugo osebo.

3.2 Uredbe predsednika vlade

V skladu z ustavnim zakonom lahko uredbe izdaja tudi predsednik vlade in z uredbo npr. izmed ministrov imenuje svojega namestnika. Uredbe predsednika vlade so v hierarhiji predpisov na isti ravni kot ministrske uredbe.

3.3 Ministrske uredbe

Ministrske uredbe so v hierarhiji predpisov uvrščene pod vladne uredbe. V skladu z ustavnim zakonom ministri sprejemajo uredbe **na podlagi pooblastila** iz zakona ali vladne uredbe (ki se izda v okviru njihove izvirne zakonodajne pristojnosti) samostojno ali v dogovoru z drugimi ministri. Ministrske uredbe ne smejo biti v nasprotju z zakoni, vladnimi uredbami ali uredbami guvernerja narodne banke Madžarske.

3.4 Uredbe guvernerja narodne banke Madžarske

Guverner narodne banke Madžarske lahko na podlagi **zakonskega pooblastila** v okviru svojih pristojnosti, določenih v sistemskem zakonu, izdaja uredbe, ki ne smejo biti v nasprotju z zakoni.

3.5 Uredbe predstojnikov avtonomnih regulativnih organov

V skladu s členom 23(4) ustavnega zakona lahko predstojniki avtonomnih regulativnih organov v okviru svojih pristojnosti, ki jih določa sistemski zakon, na podlagi zakonskega pooblastila izdajajo uredbe, ki ne smejo biti v nasprotju z zakoni, vladnimi uredbami, uredbami predsednika vlade, ministrskimi uredbami ali uredbami guvernerja narodne banke Madžarske.

3.6 Uredbe samoupravnih lokalnih skupnosti

V skladu s členom 32(2) ustavnega zakona lahko samoupravne lokalne skupnosti v okviru svojih pristojnosti sprejemajo lokalne uredbe za urejanje lokalnih družbenih razmerij, ki niso urejena z zakonom ali zakonskim pooblastilom.

Uredbe samoupravne lokalne skupnosti ne smejo biti v nasprotju z drugo zakonodajo.

Podrobna pravila o uredbah, ki jih sprejemajo predstavniški organi samoupravnih lokalnih skupnosti, so določena v zakonu CLXXXIX o madžarskih samoupravnih lokalnih skupnostih iz leta 2011.

4. Mednarodni sporazumi in temeljna načela mednarodne zakonodaje

Vlada Madžarske lahko sklepa mednarodne sporazume z drugimi državami / vladami drugih držav. Na Madžarskem razmerje med mednarodnimi sporazumi in domačo zakonodajo temelji na sistemu dualizma, na podlagi katerega mednarodni sporazumi postanejo **del domače zakonodaje z ratifikacijo in razglasitvijo.**

Načela mednarodnega prava

V skladu s členom Q(3) ustavnega zakona Madžarska sprejema splošno priznana pravila mednarodnega prava. Običajno mednarodno pravo in splošna načela mednarodnega prava postanejo del domačega prava, ne da bi bil za to potreben prenos v nacionalno zakonodajo.

II. Drugi pravni viri v širšem smislu, ki niso del zakonodaje

1. Pravni akti državne uprave

Del madžarskega pravnega sistema so tudi pravni akti državne uprave, ki niso del zakonodaje, čeprav vsebujejo normativne določbe.

Zakon o zakonodaji (zakon CXXX iz leta 2010) določa dve vrsti pravnih aktov državne uprave: normativne sklepe in normativne odredbe. Gre za pravila ravnanja, ki niso splošno zavezujoča, tj. niso zavezujoča za vse. So samo določbe notranje ureditve, organizacijska in operativna pravila, ki zadevajo samo izdajatelja oziroma podrejene organe ali osebe. Normativni sklepi in odredbe ne morejo določati pravic in obveznosti državljanov. Pravni akti državne uprave ne smejo biti v navzkrižju z zakonodajo in ne smejo urejati vprašanj, ki jih urejajo zakonske določbe.

V skladu s prejšnjim zakonom o zakonodaji (zakon XI iz leta 1987) so tudi **statistična sporočila** in **pravne smernice** veljali za pravne vire (imenovane drugi upravni akti), ki niso del zakonodaje. V novem zakonu o zakonodaji niso več navedeni. Pravne smernice so bile razveljavljene z začetkom veljavnosti novega zakona (1. januarja 2011), medtem ko statistični akti, ki so bili izdani pred navedenim datumom, veljajo do razveljavitve. (Statistična sporočila izdaja predsednik osrednjega statističnega urada, vsebujejo pa zavezujoče določbe o izključno statističnih izrazih, metodah, razvrstitvah, seznamih in podatkih.)

1.1 Normativni sklepi

Z normativnimi sklepi lahko državni zbor, vlada in drugi organi državne uprave, ustavno sodišče in proračunski svet določijo svojo organizacijo, delovanje, dejavnosti in akcijske programe.

Tudi predstavniški organi samoupravnih lokalnih skupnosti lahko z normativnimi sklepi določijo svoje dejavnosti in dejavnosti organov, ki jih upravljajo, svoje akcijske programe ter organizacijo in delovanje organov, ki jih upravljajo. Podobno lahko z normativnimi sklepi tudi predstavniški organi samoupravnih narodnostnih skupnosti določijo organizacijo, delovanje, dejavnosti in akcijske programe zase in za organe, ki jih upravljajo.

1.2 Normativne odredbe

Predsednik republike, predsednik vlade, predstojnik organa državne uprave (razen vlade), predsednik nacionalnega sodnega sveta, generalni vrhovni tožilec, varuh temeljnih pravic, guverner narodne banke Madžarske, predsednik državnega urada za revizijo, predstojnik mestne ali okrožne uprave, župan in predstojnik mestne uprave lahko v okviru svojih pristojnosti in v skladu z zakonodajo z normativnimi odredbami določijo organizacijo, delovanje in dejavnosti organov, ki jih upravljajo ali nadzorujejo.

Poleg tega lahko državni zbor, predsednik republike, ustavno sodišče, varuh temeljnih pravic, avtonomni regulativni organi, kabinet predsednika vlade in generalni sekretar ministrstva izdajajo normativne odredbe, ki so zavezujoče za uslužbence teh organov.

2. Odločbe ustavnega sodišča

Odločbe ustavnega sodišča imajo pomembno vlogo v madžarskem zakonodajnem sistemu.

V skladu z zakonom CLI o ustavnem sodišču iz leta 2011 ima ustavno sodišče naslednje **naloge**:

- naknadna presoja skladnosti zakonodaje z ustavnim zakonom (postopek naknadne presoje);
- (preventivna) presoja skladnosti zakonov (ki so bili sprejeti, vendar še ne razglašeni) in določb mednarodnih pogodb z ustavnim zakonom;
- posamična presoja skladnosti z ustavnim zakonom na zahtevo sodnika: če mora sodnik med obravnavo zadeve uporabiti zakonodajni akt, za katerega meni, da je neustaven, ali za katerega je ustavno sodišče odločilo, da je neustaven, začasno prekine postopek in zaprosi ustavno sodišče, naj ta zakonodajni akt ali njegovo določbo razglasi za neustavno in prepove njegovo/njeno uporabo;
- presoja ustavnih pritožb zaradi kršitve pravic, zagotovljenih z ustavnim zakonom: osebe ali organizacije, ki so stranke v postopku, lahko vložijo ustavno pritožbo, če je bila kršena njihova pravica, zagotovljena z ustavnim zakonom, zaradi uporabe neustavne zakonodaje v zadevnem sodnem postopku in če so izčrpale že vsa pravna sredstva ali nimajo pravice do pritožbe;
- presoja skladnosti zakonodajnih aktov z mednarodnimi pogodbami;
- odprava zakonodajnih pravnih praznin, ki so nastale z ravnanjem zakonodajalca in so neskladne z ustavnim zakonom;
- reševanje nekaterih sporov o pristojnosti med državnimi organi ali med organi samoupravnih lokalnih skupnosti in državnimi organi;
- razlaga določb ustavnega zakona;
- različni postopki iz njegove pristojnosti v skladu z zakonom.

Ustavno sodišče natančno utemelji svoje odločitve. Zoper odločbo ustavnega sodišča se ni mogoče pritožiti in je zavezujoča za vse.

3. Sodna praksa sodišč

Madžarsko vrhovno sodišče ali **Kúria** (do 1. januarja 2012 se je imenovalo vrhovno sodišče) pri izvajanju svoje pristojnosti zagotavljanja enotne uporabe zakonodaje in zagotavljanja pravnih smernic za hierarhično nižja sodišča sprejema **odločitve za enotno uporabo zakonodaje in načelne odločitve**.

Postopek zagotavljanja enotne uporabe zakonodaje se lahko začne, če je treba zaradi razvoja in enotnosti sodne prakse sprejeti odločitev za enotno načelno uporabo zakonodaje in če namerava en senat vrhovnega sodišča sprejeti odločitev, ki odstopa od odločitve drugega senata vrhovnega sodišča. Odločitev o enotni uporabi zakonodaje je za sodišča zavezujoča.

Načelne odločitve izhajajo iz prakse senatov vrhovnega sodišča in se prav tako uporabljajo za zagotavljanje enotnega izdajanja sodb.

Odločitve za enotno uporabo zakonodaje in načelne odločitve se objavijo v **uradni zbirki sodne prakse vrhovnega sodišča**.

III. Področje uporabe zakonodaje

Geografsko območje uporabe zakonodaje je omejeno na ozemlje Madžarske, medtem ko je uporaba uredb samoupravne lokalne skupnosti omejena na upravno območje samoupravne lokalne skupnosti. Osebo področje uporabe zakonodaje zajema fizične osebe, pravne osebe in organizacije brez pravne osebnosti na ozemlju Madžarske, madžarske državljanke zunaj ozemlja Madžarske, v primeru uredb samoupravne lokalne skupnosti pa fizične osebe, pravne osebe in organizacije brez pravne osebnosti na upravnem območju samoupravne lokalne skupnosti.

Zakon o zakonodaji prepoveduje **retroaktivno veljavnost zakonov**, pri čemer določa, da zakonodajni akt ne more določati ali širiti obveznosti, preklicati ali omejiti pravic oziroma predpisati, da je neko dejanje nezakonito, v obdobju pred začetkom svoje veljavnosti.

Pri določitvi datuma **začetka veljavnosti** zakonodaje mora vedno ostati dovolj časa za pripravo na njeno uporabo.

Zakonodaja in njeni izvedbeni predpisi morajo začeti veljati na isti dan. Zakonodajni akt (ali zakonska določba) preneha veljati, če se razveljavi, ali – če vsebuje samo določbe o spremembi ali razveljavitvi – na podlagi zakona o zakonodaji.

IV. Pravne zbirke podatkov

Madžarski uradni list se imenuje [Magyar Közlöny](#) in je objavljen v elektronski obliki, vsa njegova besedila pa se štejejo za verodostojna.

V uradnem listu se objavi madžarska zakonodaja (razen uredb samoupravnih lokalnih skupnosti), kar vključuje:

- odločitve ustavnega sodišča, ki morajo biti objavljene v uradnem listu v skladu z zakonodajo ali na podlagi odločitve ustavnega sodišča;
- odločitve državnega zbora;
- odločitve vrhovnega sodišča za enotno uporabo zakonodaje;
- mnenja nacionalnega volilnega odbora;
- dodatke, vključno z zbornikom odločitev;
- uradna poročila.

 [Zbirka nacionalne zakonodaje](#) vsebuje vso zakonodajo (razen uredb samoupravnih lokalnih skupnosti) in pravne akte državne uprave, ki veljajo na datum iskanja. Vsi pravni akti so predstavljeni v prečiščeni različici skupaj z dopolnitvami in drugimi spremembami.

Te informacije je mogoče iskati po naslovu in številki, prav tako jih je mogoče iskati po besedilu.

Dostop do teh podatkovnih zbirk je **brezplačen** in neomejen.

Sorodne povezave

 [Verodostojen elektronski uradni list](#)

 [Zbirka nacionalne zakonodaje](#)

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zadnja posodobitev: 16/02/2016